

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DOXERÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

EN UN POBLE DE PER AMUNT

—Teniu, feu el favor d' adobarme aquest paraguas.
—¿Per qué 'l necessitas?
—Penso baixar á Barcelona per las festas de la Mercé.

ESTIUHEJANT

IV Y ÚLTIM

Dos rius y un poll constituheixen els blasons de Ripoll formant com tants y tants altres escuts de poblacions catalanas una especie de geroglífich una mica agafat pels cabells; pero per lo que respecta á la vila montanyesa aquest emblema es ademés de un geroglífich un símbol ben trobat. Els dos rius hi son y allí s'ajuntan: el Freser y el Ter... y en quant al poll, jo m'imagino que ha de ser poll del Fénix, aquella au mitològica, que renaixia de las sevas mateixas cendras.

Forsa vital ha tingut Ripoll pera renaixer sempre de las sevas ruínas. En la primera guerra civil de la passada centuria la vila va ser bárbarament destruïda, com si 'ls dos enemichs en pugna se las haguessin apostadas á qui més mal li faria.. Y va reconstituirse, y sempre alentada y feynera ha arribat á ser ab el temps una de las flors més hermosas del Pirineu catalá.

Feynera ho es. Ben clarament ho revelan las moltes fábricas que aprofitan la forsa hidràulica dels dos rius y la proveheixen de llum eléctrica á ben poca costa obtinguda. Y com població d'empenta tal la proclama 'l desenvollop urbá que ha anat adquirint desde que la locomotora la saluda cada día ab son estrident xiulet, haventla convertida en el centre més important de l'encontrada.

Jo la coneguí alguns anys avants de que conseguís aquesta gran ventatja: alguns estius anava á visitarla... Donchs avuy l'he vista considerablement transformada, més ensenyorida, més engalanada y en tots conceptes més próspera.

Els estiuhejadors solíam reunirnos en la rebotiga del apotecari Ginestá, qu'era un home petit y un gran home tot en una pessa, un gat dels frares pels seus acudits y per la bona sombra que conservava del temps que havia passat á Barcelona, essent un dels punts més brillants entre aquella joventut que tant y tant bé sabia divertir-se. Aquest bon humor que no 'l deixava may y que feya la delicia de tots els seus amichs y coneguts, prenía carácter de serietat y d'entusiasme sempre que 's tractava del bé y de la prosperitat de Ripoll.

Era llavoras el famós monestir, avuy restaurat, un informe pilot de ruínas. Apenas quedavan en peu, els claustres y encare bon tros destrossats y la portada plena de mutilacions. Donchs bé, en Ginestá ja en aquell temps s'havia ficat entre cella y cella la idea de restaurarlo. ¡Si 'n feu de tentativas pera conseguirho!... Y totas inútils. Fins que al últim signé elegit bisbe de Vich el Doctor Morgades, y desde aquell moment ja no duptá del bon éxit de la seva empresa.

Una de las qualitats que més distingían al apotecari Ginestá era 'l coneixement dels homes, y 'l saber aprofitarse de las sevas qualitats y dels seus defectes. Encare 'm rich de la treta que va jugar un día á un cert candidat *cunero* que contant ab la decidida protecció del govern de Madrit, tractava de disputar l'acta á D. Félix Maciá y Bonaplata.

Després de recorre 'l districte, s'embarcá 'l candidat en un tren en l'estació de Ripoll, y en el mateix wagó de primera classe s'instalá en Ginestá ab dos amichs seus. Desde que 'l tren arrancá, comensaren aquests á parlar de la próxima elecció, dihent pestes del candidat *cunero*. En Ginestá 'ls portava la contraria, lamentant que un home qu'ell tenia per molt decent y molt digne s'embranchés en l'aventura de unas eleccions que havían de reportar-

li un gran desengany, perque, com á foraster, no sabia 'l terreno que trepitjava. La major part dels que li havían promés el seu apoyo, á última hora l'enganyarian com un xino. Y citava noms, y particularisava compromisos... La comedia durá fins á Vich, y 'l candidat els escoltava ab gran atenció y uns colors se n'hi anavan y els altres se n'hi venían.

En sent á Vich, quan els amichs de 'n Ginestá, 'ls mal parlats, els que havían omplert de ignominia al candidat baixaren del tren, aquell personatge doná las gracias á n' en Ginestá per la defensa que d'ell havia fet. Fingí en Ginestá una gran sorpresa, y li demaná mil dispensas per si l'havia ofés...

—Al contrari—replicá 'l candidat—crea V. que he aprendido más durante este corto trayecto, que en los días que llevo recorriendo el distrito. V. tiene razón... A pesar del apoyo ministerial, veo que están verdes, y decididamente me retiro.

D'aquesta feta en Maciá y Bonaplata va emportarse'n l'acta sense tenir contrincant.

Figúrinse un espavilat com en Ginestá qu' es lo que no faria per interessar al bisbe Morgades en favor de la reconstrucció del Monestir.

—Es un home que li agrada molt el bombo—'m deya un día. Y, vaja, que jo l'engrescaré.

La proba de que va engrescarlo está en el monestir mateix, avuy hermosament reconstruït, sense que l'autor de l'idea y impulsor de la resolució del bisbe tingui la més mínima recordansa entre las moltes lápidas que perpetuan altrás intervencions menos importants.

* *

En aquest punt en Ginestá ha sigut ben desgraciat. El recort de la seva administració municipal de quan signé arcalde de Ripoll subsisteix en un sens fí de milloras públicas que realisá, donant mostres de sas poderosas iniciativas.

Entre ellas s'hi conta l'hermós passeig que arran de la carretera de Barcelona voreja 'l riu. Hi ha á la seva entrada un pedestal destinat á sustentar l'estátua del arcalde Ginestá. Ja fa molts anys que 'l pedestal espera y l'estátua no hi acaba de anar may.

Me resisteixo á creure que la causa de aquest tribut haja quedat á mitj pagar sigui deguda á rivalitats de poble, que no tenen rahó de ser desde que l'arcald Ginestá ja no pertany al mon dels vius. Fora una gran injusticia negarse á reconeixer lo molt que va fer per la vila de Ripoll.

En quant als vells forasters que disfrutarem de la seva bona companyia, no l'anyorariam tant, si avuy al anar á Ripoll poguessim saludar la seva estátua.

* *

El Monestir restaurat es verdaderament suntuós.

Reconstitució fidel de l'obra antigua, ab sas cinch naus son ample creuher y sos set ábsides y ab el macís campanar quadrat ofereix un majestuós aspecte. No obstant, res de lo imitat, en punt á capitells y ornamentació te punt de comparansa ab els elements antichs, en quant á inguitat y sentiment.

Els claustres s'han transformat en un curiós museu en el qual hi figuran tots els fragments que han pogut arregar-se. N'hi ha de molt curiosos.

La imatge de Sant Pere de la vella portada resta sense cap. Sobre 'l cap de aquest Sant Pere corra una llegenda trágica: se li atribuheixen duas morts. Un dels carlins qu'entraren á Ripoll l'any 39, el feu caure de un cop de culata, ab tant mala fortuna que li aixafá un peu. Per aquest motiu no pogué evaquar la població, y 'ls miquelets el fusellaren. Poch temps després, els miquelets feyan servir el cap pera jugarhi á botxas, y á un dels jugadors li trencá una cama. Tornaren á entrar els carlins á Ri-

poll y fusellaren al miquelet que no 'n pogué sortir. Durant molts anys un ataconador de Ripoll feu servir el tràgich cap de pedra pera picar sola. No deuen haverlo trobat, quan encare avuy l'imatje del porter del cel permanece decapitada. Un Sant Pere que ha perdut el cap.

El Monestir de Ripoll, felisment reconstituït, es considerat per molts entusiastas com el bressol de la nacionalitat catalana. Podrà ser aixís; pero no pot negarse que representa igualment, en un de sos detalls més importants, á la Catalunya actual, á la Catalunya de la gent de bé.

Aixís mentres els antichs comtes Jofre y Berenguer tenen sos restos guardats en unas modestíssimas urnas, un acaudalat comerciant de Barcelona descansa ell sol en un suntuós sepulcre, guardat ab reixas de ferro-forjat, en la primera capella de mà dreta, al entrar en el temple. Aquell ricatxo te per únich mérit l' haver pagat una part de las obras de restauració. En cambi ni en Jofre ni en Berenguer varen pagar ni una malla. Y ja se sab: aquí lo mateix que á Castella, el conde que paga es el verdadero conde.

Per arrodonir la cosa, casi valdria la pena de que al comerciant pagano que li han donat per enterrament la més suntuosa capella de la Basílica, acabessin per canonisar-lo. Ab ell tindrian un sant patró els nostres aprofitats burgesos.

Avuy mateix ¡quin cop de ferhi dir missas y de portarhi presentallas el gran número d'ells, que 's troban complicats en la causa del contrabando!... Sempre, en aquests actes de pietat, trobarian un gran consol per la seva ànima!

P. DEL O.

SÍ, NO... NO, SÍ...

I

Estimat Benet: Apóyat bé y fes provisió de sanch freda pera rebre 'l trago amarch que, contra la meva voluntat, vaig á donarte.

Aquest any... ¿ja estás á punt?... Aquest any... á la una, á las dugas, á las tres... aquest any ¡no hi ha festas de la Mercé!...

Després de rumiarho molt, el nostre Excelentíssim Ajuntament ha declarat que no es possible ferne.

¿Rahóns d' aquesta declaració?

Ja pots figurártelas. Que 'l temps es curt; que ab las pocas senmanas que quedan seria difícil organisar res que tingués una mica de solta, y

que, per lo tant, avans que fer un paper ridícul, Barcelona prefereix tancarse á casa y no rebre á ningú, per por de rebre.

Després d' aixó, seria completament supérfluo anyadir una paraula més. Posa en el recó de las «esperansas fallidas» alló que havias pensat de baixar aquí durant las festas y consólat pensant que potser t'estalvias el disgust d' assistir á un xoch de trens ó al derrumbament á baix d' un timbot del que 't portés á tú.

II

Benet del cor: S' ha girat la truyta. Amaneix el fato y preparat á venir á Barcelona á passar en companyia nostra tants días com vulguis; dos, tres, tres y mitj... no vindrá d' aquí.

L' Ajuntament ha tingut á bé revocar l' acort pres en la sessió del dimars y, obehint á una infinitat de consideracions, ha determinat fer festas.

COMPANYS DE CAUSA

—¿Qué vol dir aixó de que en aquest diari hi haji sempre tants morts?
—Que la gent de bé está acabantse per moments ||

AMOR AB AMOR SE PAGA

—Cada vegada que passin per aquí, ja ho saben, tenen una americana á la seva disposició.

Jo no hi entench, perquè no soch com els concejals, que sembla qu'entenen en tot; però diu que, en efecte, á la corporació municipal la rahó li surt per las butxacas.

Un que coneix á un regidor m'ha posat al tanto de la cosa.—«Las fiestas—vull repetir las sevas propias paraulas—las fiestas son el millor medi de reparar en una gran població els estragos causats per la miseria, la falta de treball, l'aplanament general dels esperits. Las fiestas cridan forasters, animan el comers, favoreixen las transaccions, donan feyna, provocan la circulació del diner...»

Conque, ja ho sabs; las fiestas están cridante. Baixa prompte... y á veure si fas circular el diner y favoreixes las transaccions, que creu que son molts els que ho necessitan com el pa que no menjan.

III

Desventurat Benet: ¡Mi gozo en un pozo! O, expressat en altres termes, no hi ha res de tot alló que havíam dit.

Reunit ahir en sessió solemne y después d'una discussió llarguíssima en la qual cada regidor va pronunciar tres ó quatre discursos, resolgué l'Ajuntament tornar enrera y desistir per aquest any de celebrar las fiestas de la Mercé.

D'arguments que justifiquin la presa de semblant nou acort no n'hi faltan al municipi. El primer y més poderós de tots es l'absoluta carencia de quartos invertibles en aquesta solemnitat.

Y's compren. En una població del perímetro y condicions de la nostra, ahont si s'encenen bechs de gas se'n han d'encendre á mils, si's posan banderas se'n necessitan carretadas, si's alsan archs de follatge es precís fer venir un parell de boscos, ¿cóm atrevirse á comensar res, donats els migrats

medis ab que l'Ajuntament conta avuy día?...

Lamento vivament la contrarietat que aquesta determinació ha d'ocasionarte, però no queda altre remey que conformarse y recordar que hi ha més días que llangonissas y que después del 1904 vindrá 'l 1905.

IV

Afortunat Benet: M'apressuro á comunicarte la grata nova de que per fi tindrém fiestas.

¿Cóm s'ha obrat el miracle? Posants'ho un parell de tranquils al cap, y prevalguts de la forsa que 'l cárrech de regidor els dona, no parar fins á conseguir que l'Ajuntament, revotantse per quarta ó quinta vegada, determinés nombrar una comissió directiva que's cuydará de combinar el programa y organitzar tot lo referent als festeigs.

Asseguran els inteligents que l'idea es molt patriótica y, que, portada á cap pel nostre Excelentísim, els resultats que d'ella'n treguem tots han de ser maravellosos.

Sigui com sigui, no t'adormis en prepararte las cosas per baixar, que 'l temps passa que un no se'n adona y después tot son pressas.

V

Desdixat Benet: Quan ens pensém estar bé... l'Ajuntament s'arronsa y 'ns dona 'l gran xasco.

¡No hi haurá fiestas! Tal com sona. No hi haurá fiestas, y no n'hi haurá perquè, segons veus que de la Casa gran han sortit, sería grave imprudencia, si no burla sagnanta, vestir de gala la ciutat y omplir l'espai ab els accents d'alegres orquestas quan son á milers els treballadors que's moren de gana y altres tants els que esperan morir-se á la major brevetat.

Com ja veus, una alenada de sentit comú ha penetrat per fi en el Palau Municipal, ajudant als nostres regidors a fer-se càrrech de la realitat, fins ara per molts d'ells desconeguda, y evitant conflictes que probablement haurían ocorregut d'empenyarse en celebrar moxigangas que lo més suaument que 's podían calificar es d'inoportunas.

VI

Estimadíssim Benet: ¿T' havia dit que no hi hauria festes? Donchs retiro l'afirmació. Sí que n'hi haurá.

L'arcalde las vol, els regidors las volen, uns quants periodistas que no deixan perdre ocasió de divertir-se ab els quartos dels altres las volen també... y volguentlas ells, las vol tothom.

Per ara encare no hi ha programa, pero tan se val: no ha de ser aixó obstacle pera que la xirinola resulti a gust dels seus campeons.

Desde luego se sab que hi haurá onze tiberis pagats pel Ajuntament, corridas de burros, sortijas, balls ab piano de manubri, plataforma nacional y y una funció de gala al *Trianon* ó a la *Puda* del Quico.

Baixa, Benet, baixa, que t'asseguro que riurém.

Unicament t'encarrego una cosa. ¡No 't descuydis els esclops!

A. MARCH

CAMÍ DEL SUPLICI

PER L' AMICH JEPH DE JESPU

Dalt d'una burra tendre, entorpida,
ab el coll tiesso guayta assombrat
com la mestressa fa blincá 'l vimet
ratllant las ancas de la somera
que va á mercat.

L'amo dels ánechs del altre sexe,
de ploma fina, d'ample pitral,
y pausats passos, premsat de ploma
respira ab pena, sent anyoransa
pel seu corral.

Anyora l'aygua mansoya, térbola
del llach que vessa ras, encallat,
y aquells cap-bussos cercant insectes,
aquell batre alas plé de coratje
y enjogassat.

Inconscient llansa gemechs de llástima,
son coll llis blinca, marca un compás;
la somereta mitj adormida
plena de calma, baixa d'orellas,
no 's mou del pás.

Quan enllumena bella Natura
daurantla mágich l'astre de foch,
sent crits d'engunia que no endavina
y mitj s'alegra al atansars'hi
poquet á poch.

Pro quan repara formant fileras
dels de sa rassa l'ample mercat,
fermats de potas, penjats cap baixos,
manossejantlos, dantlos cruixidas
sense pietat;

la esgarrifansa de la agonía
li zigagueja ferintli 'l cor,
la sanch li glassa y els ulls li entela:
tem que algú fassí de sas despullas
festa major.

J. COSTA POMÉS

LA VEU DE L' EXPERIENCIA

—Amanim el género, porque aixó no falla. ¿Festas per la Mercé?... Pluja segura.

TÍVOLI—CIRCO EQÜESTRE

¡Bonica inauguració de temporada! De segur que si en Girona, que té fama d'olorar els bons negocis d'un' hora lluny, hagués sigut el dissapte al *Tívoli*, no s'hauria pogut estar de murmurar: —¿Sabeu que 'm venen ganas d'establir un *Circo Equiestre*?

El teatro ple de llum, d'alegría y de gent y entre aquesta la *mar* de donas guapas, sense sombrero, lo qual vol dir qu'eran mes guapas que may; l'orquestra, atrinxada en el recó de costum, preparant las armas baix la direcció del *general Ravizza*; l'escenari, escombrat y net; la pista, cuydadosament alfombrada... En aquesta situació va donarse la senyal y aparegué la flamant companyia que durant la tardor y l'hivern ha d'amenisar las nostras nits y desvaneix 'l mal humor de las personas melancólicas.

Funció d'inauguració com era, no cal dir si 'l senyor Alegria faria ostentació de las forsas ab que conta, exhibint lo mes notable del seu numerós personal y procurant apoderarse del ánim del públich desde 'l primer moment.

La llista de la *troupe* es llarga y no cab la seva detallada enumeració en els estrets límits d'una revista com la que nosaltres podém fer. Bsstará dir qu'en ella hi ha de tot y que l'intelligent empresari al formarla no ha deixat de tenir en compte els gustos y las preferencias del públich barceloní.

En la nit del debut tingué ja aquest ocasió d'aplaudir alguns números verdaderament notables, com per exemple els dos *Silvas*, bomberos portugueses que en compte d'apagar el foch encenen l'entusiasme dels espectadors ab els seus arriscats exercicis; els *Buller*, ciclistas argentins, l'última paraula en lo referent al maneig y enginyós aprofitament de la bicicleta; la encisera *Mlle. Dublin*, una francesa molt guapa que dona un plat de «gos ab música» que 'l públich se 'n llepa 'ls bigotis; els excéntrichs *Graglia*, artistas musicals que lo mateix tocan la *Traviata* ab unas estisoras que 'l *Faust* ab un escuradents, y finalment l'home-llargandaix, *Mr. Carletta*, una notabilitat en el género contorsionista, que admira y s'imposa, tant per l'artística manera de presentar els seus inverossímils traballs, comensats en l'escenari entre las pedras d'un mur ruinat y acabats á la pista, sobre l'alfombra, com per la seguretat ab que 'ls executa, sense flaquejar ni descompondres ni perdre un moment la *pose* artística.

En resúm, una temporada comensada ab no poca xiripa y que segurament acabarà en el mateix tó si l'empresa sab, com cada any sol ferho, renovar sovint el cartell, donant á coneixe tot lo molt y bó que segons notícias té contractat y de lo qual n'es una brillant mostra lo exhibit en la nit del debut.

Y ara, permetin que acabém aquestas quatre ratillas ab un modest redol.

Bona sort, senyó Alegria, ab tota la companyia.

NOVEDATS

Segueixen *Els allotjats* fent de las sevas. La senyoreta Lafont canta uns *couplets* nous de trinca que son molt

—¿Ja 'l celebra vosté?

—Jo sí; y 'ls dependents també. Els tinch á tots á baix á la botiga, tancats y resant el rosari.

celebrats. La música ab tot y no tenir res de particular s'está fent popular y... vaja que s'arribará segurament á una cinquantena de representacions, gracias als timoratos que han donat á la atrevida obreta unas proporcions d'escándol que no devían encare que fós sino per respecte á la mateixa moral que han predicat.

La empresa, penedida segurament d'haver donat al públich semblant producció, digna sols dels temps de la *Roma perduda*, n'está preparant un'altra de mes empena, quin títul donarém ayiat, y que s'estrenará ab

COM S'ESCRIU

Port-Arthur, segons els partes japonesos.

DOMINICAL

—Pero ¿vols dir, Nofre, que l' anar á brenar á fora es descansar?
 —¡Per supuesto! A no ser que 's cansin las dents...

tota la propietat que 'l seu aparato requereix, y per la qual s' está en tractes ab una famosa tiple, guapassa ella y de molta empena artística.

Jo ja me 'n llepo els bigotis...

VERANO (ARENAS DE BARCELONA)

Ha comensat una nova temporada d' ópera, sens dupte per aprofitar l' estiuhet de Sant Martí que promet aquest any ser tant rigorós com el mateix estiu.

Forman el quadro de companyía una *pléyade* de artis-

L' HISTORIA

Port-Arthur, segons els partes russos.

tas de cant, ventatjosament coneguts de nostres filarmò nicks.

La inauguració ha tingut lloch ab la magnífica *aunque* rovellada obra de 'n Verdi *Rigoletto*, que fou entonada ab brillantés per las artistas senyoras Homs y Campofiore y pels senyors Gil-Rey, Franco y alguns altres.

Diumenje va repetir-se la funció á la tarde, havent sigut colocada una vela de gran extensió al efecte de que 'l sol no molestés á la concurrència.

De part de vestre 's doná una pistonuda representació de *Gli Ugonotti*. Inútil dir si las dugas funcions varen proporcionar bonas entradas. El temps torna á caldejjar y aquí no s' hi deixa caure al'á hont donan fresca y música per poch diners?

CIRCO BARCELONÉS

Se 'ns ha dit que pera la funció inaugural de la nova temporada s' efectuará 'l estreno de un interessant melodrama titulat *La Africana*, arreglo de la popular ópera de Mevberber, y arreglat á la escena castellana per don J. M. Valls. Pera aquesta obra hi ha actualment un desfet de bellugadissa á cal sastre Malatesta, donchs, segons noticias será presentada ab luxu extraordinari. ¡Decorat, banda, llum drumon, tot de primera!

¡Comensin á espatarrarse, els aficionats á aquest gé nero de espectacles!

N. N. N.

EN DEFENSA DE LAS ROSSAS

Ab permís de las morenas, (quins peus beso atentament) y sense que 'l meu intent sigui ofendre las tals nenas, declaro ab formalitat que 'n lo rengle de las mossas, prefereixo més las rossas que las altras, la vritat.

Res; que 'l cor me ho diu així, y així ho dich jo, francament. (Com que la dona no 'm sent, á vostés ja 'ls ho puch dir').

La morena ja m' agrada... sí, senyors; ¿per qué negarho? Mes també sens cap reparo dech dir que alguna vegada l' home fa certs dibarats que li costan moltras penas,

per culpa de las morenas.

No nego sas qualitats que donan bastant de joch; mes el seu temperament tal vegada, massa... ardent, *non mi piace*, gens ni poch.

Las morenas, ja m' van bé, si no 'm fessin tanta por... ¡perque fan entrá en calor quan menos ganas se 'n té!

Quan la morena vos fa, poso per cas, un petó, sentiu certa sensació que ni menos sé explicá'; perque soch molt ignorant per doná á ningú llissóns... ¡y perque á mí de petóns, las morenas, no me 'n fan! En cambi quan una rossa posa 's seus llabis damunt dels vostres... Res; fem 'hi

[punt.

Potsé' alguns la trobin [sossa

la dona rossa, mes jo, daclaro sens cap recel, que un bes de rossa, es pá y [mel,

y no hi ha al mon res milló. Quan la morena vos diu, ó demana alguna cosa, sembla talment ques' imposa, y fins que ho logra no viu.

La rossa en cambi, suplica,
quan demana alguna cosa;
y ab son parlar, un hi gosa,
perque sembla una musica.

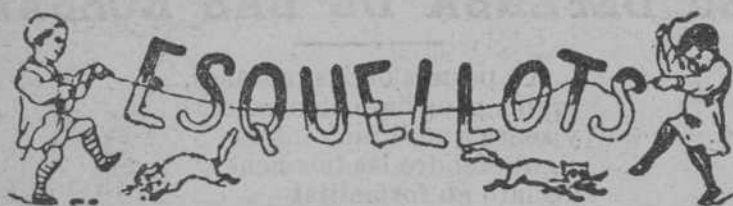
Els ulls bonichs, jo no nego
que 'ls hi tenen las morenas;
ulls que lligan ab cadenas
á n' el pobre que no es cego.

Mes las rossas també tenen
uns ulls tan ideals;
tan bonichs y celestials,
que amor puríssim encenen
dintre 'l cor del que las mira
tan solzament un instant.

Els ulls blaus, m' agradan tan,
que per ells la meva lira
llensa al vent sentidas queixas,
y per dirho molt mes clar;
avuy, per ells, ni jugar
sé, «á la má si perts, te'n deixas.»

Finalment: á n' aquesta sabis,
aduladors perque sí
de las morenas, dech dí:
que no 'm causan pas agravis
alabant de las morenas
son cabell com el carbó;
puig per mí 'l cabell milló,
jes aquell que té 'l coló'
ros, com el de las cinquenas!

LLUIS G. SALVADOR

Podrán sortir com surtin las festas de la Mercé;
podrá 'l veynat secundar ó no las iniciativas del ar-
calde Lluch; pero vajan com vajan y surtin com
surtin, ja ningú 'ns treu lo qu' hem disfrutat, ab el
número més alegre, més jocós y més divertit. Com-
binis com se combini 'l programa, no se 'n trobará
un altre que pugui competir ab ell.

Ha sigut un número improvisat y imprevist, y en
aixó principalment está la seva gracia.

Aquest número fora y antes de programa, no es
altre que l' acort de celebrarlas vuit días després
de haver acordat formalment no ferlas.

Aquí está la gracia, el *chic* y la bona sombra de
una corporació modelo de formalitat y que sab sem-
pre 'l terreno que trepitja.

Y la proba més evident que sab el terreno que
trepitja, está en que á l' hora menos pensada hi fá
una cabriola, tan original, que Barcelona entera 's
queda ab un pam de nas.

La veritat es que al acordar l' Ajuntament fa dos
senmanas que no hi hagués festas, no sabían que
'ls botiguers del carrer de Fernando tenían firmat el
compromís ab la Companyia d' Electricitat pera
iluminar aquell carrer.

De manera, qu' encare que no hi hagués hagut
festas, hi hauria hagut iluminacions.

També ignoravan que 'l *Festival barcelonés* ja te-
nia á punt els fogóns y las marmitas pera con-
fessionar sos acostumats bunyols.

Y encare que no hi hagués hagut festas hi hauria
hagut bunyolada.

Tampoch s' havían enterat de qu' en Francisquet
no desistía de celebrar el seu tantas vegadas aplas-
sat *coso blanco*.

Y encare que no hi hagués hagut festas, hi hau-

ría hagut *coso blanco* ú *oso blanco*, que no vé de una
lletra.

¿Qué havían de fer, donchs, els nostres edils da-
vant de aquest munt de preparatius?

Res més que revotarse.

Y dirli com han dit al alcalde:

—¿Vosté vol festas, Sr. Lluch? Donchs disposi
com vulgui de las 80 mil pessetas consignadas... y
diverteixis... y diverteixi'ns.

..

Y l' alcalde Lluch, tan malaltís y tan toca-tardá
quan se tracta d' assumptos que afectan á la bona
administració municipal, está avuy que sobrix ab
aixó de las festas.

No hi veu de cap ull, no descansa, ni sossega.

Lo primer que ha fet, naturalment, ha sigut des-
tinar una part de la consignació á costejar la festi-
vitat religiosa de la Mercé. Ab aixó l' Ajuntament
fará la pau ab l' Eminentíssim del desaire de la pro-
fessó de Corpus.

Per aquest costat, las festas están asseguradas.
Ara, en tot lo demés, se fará lo que 's pugui.

..

No sabém si 'ls recursos arribarán per emparrar
la Rambla de llumets eléctrichs.

En tot cas el Sr. Lluch pot fer una cosa de gust y
de poch gasto.

Expedeixi desd' ara un' ordre del día á tots els
empleats municipals, constranyentlos á fer cadenas

L' ACTUALITAT

Inauguració del *Smart-Sport*, nou saló destinat al patinatje.

TRABALLANT PERA LAS PRÓXIMAS FESTAS

—Digan lo que quieran, es la mejor manera de colocar muchas láminas de la deuda municipal. ¡Y á buena altura!

y llargardaixos de paper desde avuy fins al día 20 del corrent mes. Prometi premis y ascensos als que 'n presentin major cantitat y als que 'ls elaborin ab major perfecció; autorisi'ls per esmersarhi tot el paper qu' embrutan en el sens ff d' expedients que passen per las sevas mans, y ab aixó sols ne tindrà prou pera deixar á Barcelona completament guardada.

¿Li agrada aquest plan?

Donchs mans á l' obra, y guanyis ab ell el títul de l' arcalde més festiu que ha tingut may la ciutat de Barcelona.

Ja torném á serhi.

Diumenge al caurer la tarde va trobarse en el kiosco mingitori de la rambla de las Flors una bomba que, recullida per un guardia municipal y després d' una llarga odisea, fou á parar al Palau de Justicia, ahont estallá al poch rato, produhint una detonació espantosa y ocasionant, apart d' alguns desperfectes en l' edifici y la ruptura de numerosos cristalls, varias lesions per fortuna levíssimas á las escassas personas que en aquella hora 's trobavan en el departament del Jutjat de guardia.

Com pot suposarse, la policia ha fet las corresponents indagacions pera averiguar la procedencia de la bomba, pero al escriure aquestas líneas no se sabia que hagués pogut tréuren l' aygua clara.

Veyám lo que 'n resultarà al cap de vall.

Es deplorable qu' haventse nombrat temps enra una Comissió de reorganización de serveys municipals, com á base de la confecció de un bon presupost, aquesta Comissió á penas s' haja reunit, y las pocas vegadas que ho ha fet, no haja fet res.

Algúns regidors de la que 'n forman part—y en especial els que devían convocarla—se troban fá temps ausents de Barce'ona. Algúns altres dels que no se 'n han mogut han presentat la dimissió del seu càrrech, eludint la responsabilitat que 'ls hi podria cabre.

Per lo que la Pubilla pot dir com la mestressa del quènto.

—Per culpa d' uns y d' altres, queda la casa sense escombrar.

Tal com van las cosas de la Casa Gran, no una Comissió reorganizadora de serveys es lo que 's necessita en aquests moments, sino una Comissió fiscalizadora de la majoria republicana, á la qual, y ho dihém sense embuts, mentres no dongui explicacions satisfactorias de tanta dessidia, incumbeix tota la responsabilitat de aquest fracás.

Qui no sigui bó per casat, que no enganyi á la dona. Qui no sigui bó per regidor, que no enganyi als electors que l' han nombrat.

Aixís, clar y catalá, y caygui qui caygui.

Ha mort á Madrit l' actor cómich Pepe Vallés.

Molt el coneixíam á Barcelona per haver format part de moltas de las companyias castellanias que treballan en els nostres teatros.

El coneixíam y l' apreciavam, com á cultivador qu' era de la sincera naturalitat.

Sabía encarnar els diversos tipos que representava, sense recarregar la nota, ni buscar may efectes exagerats. Y dintre de aquesta tónica, era amo y senyor de las riatladas del públich.

Sembla mentida que la vella Mort s' haja atrevit á ferir á un artista tan simpátich!...

Se 'ns comunica la constitució de una *Associació de lectura catalana*, que té per objecte vulgarisar entre 'l poble per medi de lecturas públicas las obras mestras de nostra literatura regional.

¡Ben vinguda sigui!

Pot ser ab el seu concurs s' avivará la decayguda afició á saborejar els fruyts de nostre renaixement literari... y ab el temps se donará 'l cas de que las obras que valen no s' hajan de quedarse com ara, en els aparadors de las llibrerias.

Divulgarlas es fer obra de verdader catalanisme.

L' olvit en la mort.

Es raro 'l cas de un assessí que dongui las gracias al President del Tribunal que fulmina contra ell una sentencia de mort.

Donchs aquest cas s' acaba de oferir á Durhan (Inglaterra) ab Jordi Breeze, miner, de 21 anys, que perdudament enamorat de la dona de una casa ahont vivia en calitat d' hoste, en un moment de obcecació passional va matarla. Inmediatament se presentá á la policia confessant el seu crim.

Y al veure's la causa, entre ell y 'l President del Tribunal s' entaulá 'l següent diálech:

El President:—Persisteix en confessarse culpable?

L' Acusat:—Sí, senyor President, completament culpable.

—Y renunciieu á la defensa?

—Hi renunció.

Invitat á defensarse ell mateix, afegí:

—Res tinch que dir. Dispost estich á morir quan vulgui 'l Tribunal, si es qu' está disposat, com crech, á condemnarme á mort. Fora inútil penedirse de una cosa, quan aquesta ja no té remey.

Una vegada llegida la sentència, condemnantlo á mort, digué ab veu ferma:

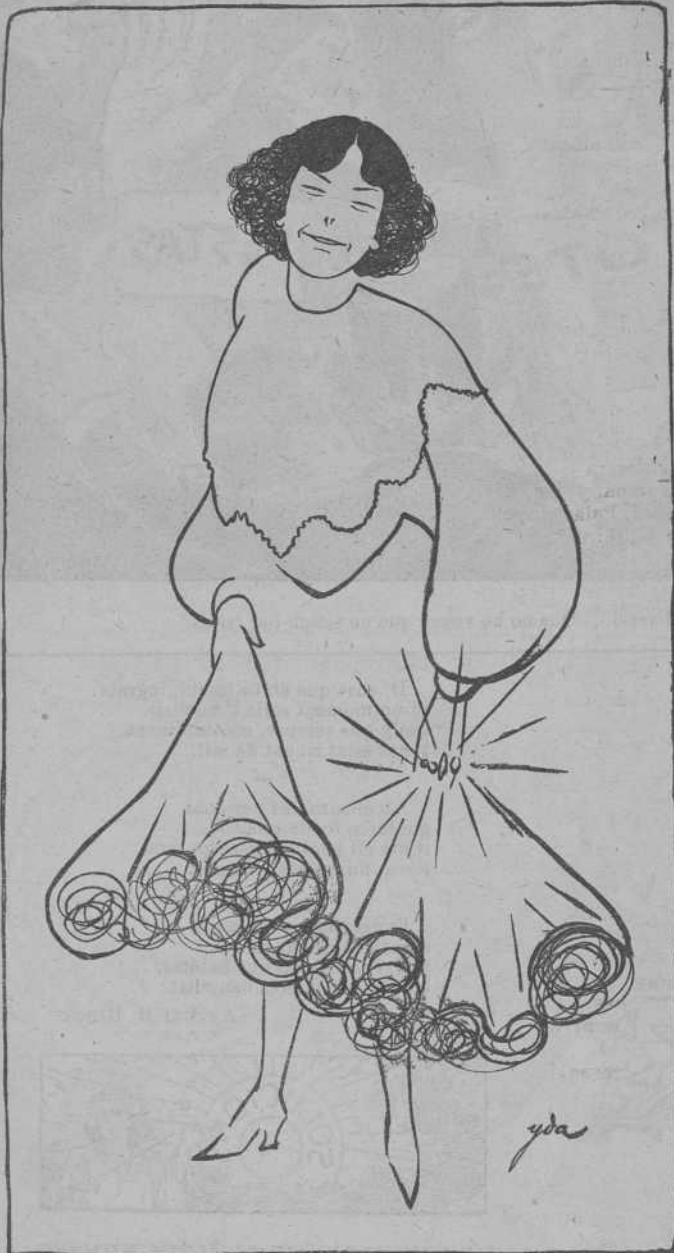
—Dono las gracias al Tribunal, y espero que aquesta vegada no hi haurá conmutació.

Vels'hi aquí un reo digne de que 'l condemnin á viure, per lo mateix que vol morir.

Un sombreroer passejava per la Rambla en companyia de un seu amich, quan tot d'una, 's crusa ab ells un senyoret que li deu un compte.

L'acreeador se 'l mira de qua d'ull, y passa de llarch tot serio.

GLORIAS NACIONALS

—¿Que potser no 'm coneixen?

—¡Quin disbarat!

Ets la Bella Chelito...

— Endavinat.

—Té,—diu el sombreroer—aixís son aquests perdis: truans y orgullosos: ni tan sols se treu... el meu sombrero pera saludarme.

FINAL DEL ESTIUHEIG

El senyor Pau Barrau Gotarrodona y la seva familia distingida, van arribá ahir vespre á Barcelona procedents de Gelida.

Han passat una bona temporada á l' hisenda (del dido de la nena) y han tornat ab la bossa ben buydada pro ab la panxa ben plena.

Y quan avuy la bona gent somía encare ab l'estiuheig, de són mitj morta, pensant no deixá 'l llit fins á mitj día, ¡clinch...! truca á la porta.

Repetint ei que truca ab insistència, No hi ha més —diu Don Pau—has de llevarte. Tot vestintse va á obri... y ¡quina imprudència

total per una carta...!

Una carta ab el timbre de Gelida y una lletra tan torta y tan garrella, que á la llegua 's coneix qu'es de la dida.

—No hi ha cap dupte, es d'ella. ¿Qué deu haver passat? Algún des-

diu el senyor Barrau, y diligent romp el sobre y llegeix: Gelida vuyt, y després lc següent:

«Setembre del noucents quatre.

Apreciable Sr. Pau:

Quan vostés van ésser fora y camí cap á ciutat, vam tenir tots els de casa una alegria molt gran.

Veliaquí, donchs, que al poch rato d'haver vesté assegurat que quedavan suprimidas per acort municipal, las festas que 's preparavan á Barcelona, »...—(Ay, ay, ay!)— «varem llegi en un periódich que 's tiravan endavant.

Vam sapiguer que l'arcalde corria per 'quí y per 'llá, per combinar ¡oh prodigi! unas festas colossals.

Y vam sapiguer que en contra del que vesté va exposar, tothom te ganas de festas en aqueixa capital.

Alló que vesté va dirnos de la *crisis*, del *mal any*, de la *miseria* y dels *pobres* es veu que s'está acabant, si es que no 's troba á horas d'ara completament acabat.

Val mes aixís, me 'n alegro y tots els de casa igual.

Sápiga, donchs, que 'l meu home tossut vol ferme baixar ab sa mare y las criaturas la cunyada y dos cunyats.

Vindrem, com ja se suposa, á casa seva, á posar; som nou, pro no s'amohinin, cabém á qualsevol part, y si tant no hi hagués puesto dormiriam tots plegats.

La cunyada está molt grassa y á punt de desocupar, pro ella ray!... si l'hora arriba poca molestia els dará.

Memorias á la senyora, y un petó de part de 'n Joan

¡POBRA BARCELONA!

— ¡Deixeume estar, tarambanas!... ¿Que no ho veyeu que no estich per festas?

al nen, y vosté disposi
de la dida Pepa Camps. >

Veyent en perspectiva un rebombori
jutjant per lo qu' aquella carta diu
se 'n va furiós don Pau al escriptori
y ab lletra clara escriu:

«A Barcelona hi ha 'l tifus,
y si 's compleix lo acordat,
diu que no hi haurá mes festa
que 'l descans dominical.

El noy xich te la verola,
las febras la noya gran.
Demá torném á Gelida,
esperéunos. Pau Barrau. >

PEP LLAUNÉ

Colóm petoné 'm vas dir;
jo, preciosa palometa:
¡y 'ns insultarem abdós,
ja que 'ns vam tractar... de bestias!

Si 't dich que tens tú rasposa
la cara, t' enfadarás...
¡Y á fe de Deu que de fina
ni-neta, no li tens pas!

D' ensá que ab tú tracto, ingrata;
ni un moment seria t' he vist!
¡puig que sempre, constantment,
t' has estat rihent de mí!...

Ab el suro, las personas
guardém fonda relació...
¡Com ell també possehim taras...
tosca, fluixedats y corchs!

Enganyas á n' el marit,
el marit t' enganya á tú...
y així es el casal que habitas,
un niu de mussols banyuts!

ANTOLÍ B. RIBOT

À LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—Ca-pe-lla-des.
- 2.ª ANAGRAMA.—Atri—Rita—Tira.
- 3.ª PEGUNTA ENDAVINALLA.—Llagostera.

4.º ROMBO.—

S
G A T
G O E R R A
S A R D A N A
T R A C A
A N A
A

5.º CONVERSA.—*Sabia.*

6.º GEROGLIFICH.—*La reclusa.*

XARADA

¡Que n' ets d' hermosa, Total!
¡Y que n' té de miradós
lo teu tipo tan ayros!

¡Que n' gastas de gracia y sal!
¡Que n' vals de *tercera-invers!*

Jo crech que si algú volfa
comprarte, no n' trobaría
pas prou en tot l' univers.

Ets un tresor, una joya,
puig jo, en *primera-girada*
vida, no n' he pas trobada
un' altra com tú de noya!

Per xo 't duch *hu-tres-girat*;
perque hermosa ets sens rival,
y perque es original
el teu tipo tan preuhat.

Pero 'm sab greu una cosa:
y es que 'l teu *dos-repetit*
tingui aquell geni malehit.
De sobras sabs com se posa
si acás una nit ens veu
que fem petá la xerrada
á n' aquella cantonada,
y ha tocat ja un quart de deu...

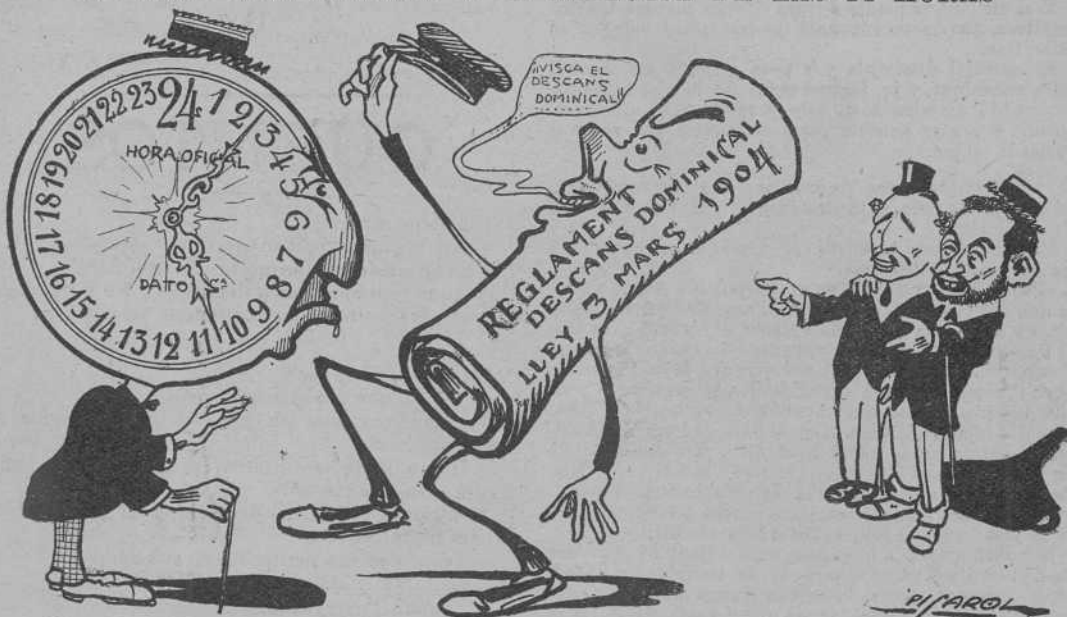
FINAL D' UNA GACETILLA

«La explosión ocasionó la ruptura de más de 400 cristales.»

— Efectivamente, el tirar bombas es molt lleig, però ningú negará que fomenta l' industria vidriera.

LA LLEY DEL DESCANS Y 'L RELLOTJE DE LAS 24 HORAS

— ¡Diumenge, diumenge debutó!

— Bé, no t' engresquis tant, que tot plegat potsar no será res. També un día vaig debutar jo, y á horas d' ara ja ningú 'a recorda de mí.

Ens escriu *Un desenganyat*:

∴ «Per formarse una idea del entusiasme y bona harmonia que reyna entre 'ls companys de causa, no hi ha com arribarse á la plassa de la Universitat á donar un vistasso al tancat del monument del Dr. Robert, aquell monument quina primera pedra va posarse sis ó set mesos enrera ab tanta música y tant aparato y que ara, no sé per qué, resta completament olvidada y plena d'herbas.

Abandono com aquell no s'havía vist may de la vida. La tanca, ab tantas pretensions decorada, que al principi hasta feya venir ganas d'ajonollars'hi, está feta una asquerositat: rompuda, esbotzada y cayent per tots cantons, sembla la pobreta demanar á crits al arcalde que, may sigui sinó per motius de decoro públich, ordeni arrencarla y ferla desapareixe com més aviat millor.

La Junta no fa res ni se'n cuyda, y quan algú emprén al Sr. Doménech y li pregunta pel monument, m'han dit que la gloria més llegítima fa una ganyota y contesta:

—¡Qué monuments ni qué xeringas! Ja ha passat aixó. A mí lo que m'interessa es l'Hospital de Sant Pau. ¡Pobre Dr. Robert! Ja té rahó l'adagi: «Vesten, Antón...»

Al veure aquestes coses, li venen á un unas ganas d'enviar la fals á passeig y de passarse las Bases de Manresa per uns puestos...!»

Xafardería firmada per un senyor *Concurrent de la Gran Peña*:

∴ «Escena presenciada per un servidor de vostés y ocorreguda entre un regidor y un amich seu.

L'edil mostra al amich un anell que porta ab un gran brillant, que costa—segóns assegura 'l concejal—tres mil pessetas, y ab ayre de satisfacció li diu:

—¿Veus? Ja l'hi tret del negre cautiveri en que's trobava.

—¿Cóm t'ho has fet? ¿Que t'ha tocat la grossa?

—¡Ah!

Y al dir ¡ah!, 's planta á riure d'una manera tan estrepitosa, que 'ls concurrents de las taulas vehinas se giran tots.

El concejal dissimula y 's posa serio, l'amich se 'l mira assombrat, y jo, fentme creus de lo que hi sentit, em cordo l'americana, m'also y me'n vaig al carrer, decidit á portar aquesta *pessa* al *Safreig*, per veure si vostés la rentan.»

∴ Es curiós lo que 'ns explica aquest senyor. Vegin de quin modo obra á la descarada S. M. l'Inglés dels Tranvías:

Títul de aquesta historia: «*El calvari de un passatjer ó las estafas de la Anónima.*»

«Pujo á la Barceloneta en un tranvía que du un lleterero que diu ben clar «Astillero—Parque—Correo—Ramblas» y al ser á la Plassa de Palacio, el cotxe tomba cap al Passeig de Colón. Jo, que anava al Parque, reclamo al conductor l'import del passatge que ja m'havía cobrat; l'home 's nega á donarme 'ls deu céntims dibent que 'l lleterero estava equivocat pero que 'ls diaris ja havían dut el nou itinerari. ¡Cap al Jefe de Parada!—Miri, hi ha aixó y aixó. —¡No sé qué dirli! Els deu céntims no 'ls torném ni á Cristo...—De dret á la Gerencia: Deu los quart. M'ha passat aquest cas. ¿Es just enganyar al públich d'una manera tan ignominiosa...—No, senyor, no es just... pero es inglés. No s'hém que dirli.»

El pobre senyor, á la *qüenta*, ab l'intent de recobrar els deu céntims va gastarsen 60 de tranvías per anar y venir. Resultat, que va beneficiar encare més á la Companyia com á premi del tarugo que li havia fet. ¡Aixó sí que no fa inglés, senyor denunciant: *Time is money*, diuhen ells, y el nostre ho fa aixís mateix, ens *time la money*.

La prima-invers-repetida
¿oy que té 'l geni mes bó?
T'ho pregunto perque jo,
sols l'he vist, no l'he sentida.

De tots modos tant me fa
que 'l tinguin bó com dolent:
d'estimarte constantment
res del mon m'ho privará:
y si tú, en ton cor, per mí,
igual *hu invers-tres* sents batre,
t'ho juro, t'ho juro, sí,
que... dos y dos suman quatre.

P I. Q. A L

ANAGRAMA

No te 'l creguis al sacerdot
quan te digui que festejant
tot gravement, es que ignorant
y presumit no sab que 's *tot*.

J. COSTA

TRENCA-CLOSCAS

RITA COLORES

RODA

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas el títul de una sarsuela castellana.

J. SALAU

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7.—Nom d'home.
6 5 2 4 2 8.— » de dona.
7 3 5 4 5.— » » »
1 5 3 2.—Número.
2 6 7.—Carrer de Barcelona.
3 5.—Nota musical.
7.—Vocal.

MIQUEL PLANAS

GEROGLÍFICH

×
MA MA
IIIIIIII
ma ma
IX

CARLOS PONS

QÜENTOS

Diálech conjugal:

—Avuy cumpleixo anys—diu l'esposa—y no t'has recordat de regalarme res: ni una flor.

—Aquí veurás la meva delicadesa. No t'he regalat res pera no recordarte que tens un any mes.

En una casa de joch:

—Tú, deixam cinquanta duros.

Vacilació marcada en aquell á qui es dirigida la petició.

—Home, ja te 'ls tornaré. Jo mateix aniré demà á casa teva á portarte'ls.

Al últim la víctima 's decideix, y al afluixarli 'ls diners li diu:

—Té: prefereixo perdre'ls. *Es més segur.*

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

ENCICLOPEDIA ILUSTRADA

Obra nueva

Acaba de publicarse

El alcohol en la industria

41 GRABADOS y 4 RETRATOS

Un tomo en 8.º, Ptas. 0'50

TOMOS PUBLICADOS DE ESTA COLECCIÓN

La aerostación moderna	Ptas. 0'50
Los Rayos X y El Radio	» 0'50
El fotógrafo aficionado	» 0'50

CIENCIAS Y PACIENCIAS (Del calaix d' un sabí)

PER FRANOI

Secrets d' economia doméstica.—Remedys fúacils y baratos.—Experiments de física re-creativa.—Fórmulas novas d' art culinari.—Jochs y entreteniments casulans.

Preu UNA pesseta

MANUAL de medicina, de higiene, de cirugía y de farmacia doméstica, por el Dr. DEHAUT

OBRA INDISPENSABLE Á TODAS LAS FAMILIAS

ENSEÑA

Lo que debe evitarse para conservar la salud.
Lo que debe hacerse para curar las enfermeda-
des crónicas, etc., etc.

Un tomo en 8.º, encuadernado, Ptas. 2

NOTA.—Totom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certifiicat Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

L' HISTORIA DEL TRABALL

—Vet'aquí: ara jo sembro, després cuido 'l camp, després vé 'l govern á endurse'm la cullita... y torném á comensar.